

Оцінювання: норми й акредитація

World Health
Organization

Завдання навчання

Наприкінці цього модуля учасники зможуть:

- порівнювати методи акредитації, сертифікації й ліцензування;
- описувати процес розробки стандартів;
- обговорювати потребу введення лабораторних норм і стандартів.

Сценарій

Головний лікар попросив вас, керівника лабораторії, вивчити можливість акредитації лабораторії.

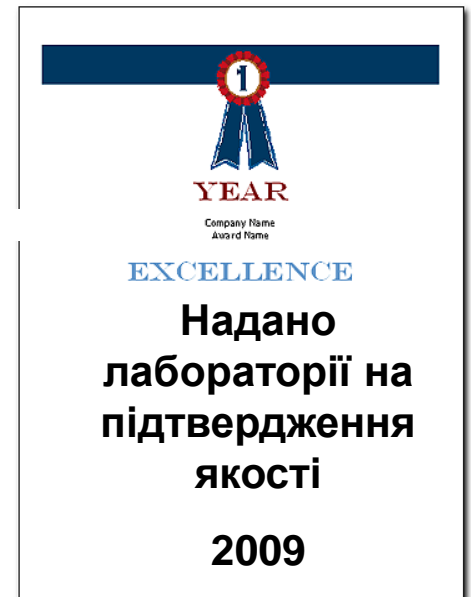
- **Що означає акредитація?**
- **Де можна отримати інформацію?**
- **Як почати?**

Система контролю якості

Оцінювання лабораторії — НАВІЩО?

- забезпечення видачі точних результатів, які можна повторити
- забезпечення дотримання стандартів і норм якості, які використовують під час оцінювання

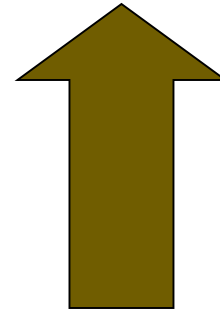

КЕРІВНИК ЛАБОРАТОРІЇ

втілює міжнародні чи національні стандарти
шукає інформацію про відповідні норми та стандарти

шукає інформацію про процес акредитації та сертифікації

використовує результати для покращення якості послуг

Лабораторні співробітники

ОБОВ'ЯЗКИ

Менеджер із питань якості

знає вимоги
контролює дотримання стандартів
знає процес оцінювання
допомагає підготуватися до оцінювання

пояснює процес дотримання стандартів працівникам
організовує підготовку оцінювання в лабораторії

Визначення

- **Нормативний документ** містить правила, рекомендації, настанови або характеристики дій чи результатів дій
- **Стандартний документ** запроваджений консенсусом та затверджений ліцензованим органом; документ містить загальні й багаторазового застосування правила, настанови чи характеристики дій або результатів дій, скеровані на досягнення оптимального ступеня порядку в певному контексті
- **Нормативно-правовий документ** — будь-який стандарт, випуском якого займається орган влади чи уповноважений орган

Самостійно розроблені стандарти СОП

Багато агентств, організацій або регіонів розробляють власні вимоги до акредитації, а не використовують визнані міжнародні стандарти.

■ Переваги:

- оптимізація під місцеве використання, очевидні локальні переваги й недоліки
- розробка може бути поетапною
- можуть отримати офіційний міжнародний статус

■ Недоліки:

- вузька спеціалізація чи упередженість
- інші організації можуть таких стандартів не визнавати

Органи, що займаються стандартизацією

Міжнародні організації:

- ISO
- CLSI
- CEN (Європейський комітет зі стандартизації)
- BOOЗ

Міжнародна організація зі стандартизації

International
Organization for
Standardization

- найбільший розробник і видавець міжнародних стандартів у світі
- стандарти застосовують до багатьох видів організацій, зокрема клінічних і санітарно-гігієнічних лабораторій

Інститут клінічних і лабораторних стандартів

- всесвітня громадська організація, що займається розробкою стандартів
- сприяє розробці й використанню добровільних консенсусних стандартів і рекомендацій у сфері охорони здоров'я
- документи розробляють експерти, які працюють у підкомітетах чи робочих групах

Європейський комітет зі стандартизації

European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung

- національні органи стандартизації в Європейській економічній спільноті й країнах, що приєдналися
- загальні умови охоплюють відкритість, прозорість, консенсус й інтеграцію

Всесвітня організація охорони здоров'я

- розробила кілька стандартів (рекомендаційного характеру) для діагностичних лабораторій, що спеціалізуються на певних хворобах, наприклад поліомієліт, туберкульоз, грип, кір

Керівництво з діагностичних тестів і вакцин для наземних тварин 2019

Розділ 1.1.5. Управління якістю в лабораторіях ветеринарної медицини

Керівництво з діагностичних тестів для водних тварин 2019

Розділ 1.1.5. Управління якістю в лабораторіях ветеринарної медицини

МЕБ Збірник стандартів системи якості та керівництво для лабораторій ветеринарної медицини

Надає специфічні роз'яснення до загальних вимог ISO/IEC 17025 для лабораторій ветеринарної медицини, вкл. рекомендації стосовно діагностичних тестів, які описані в цьому керівництві.

Національні стандарти й технічні вказівки

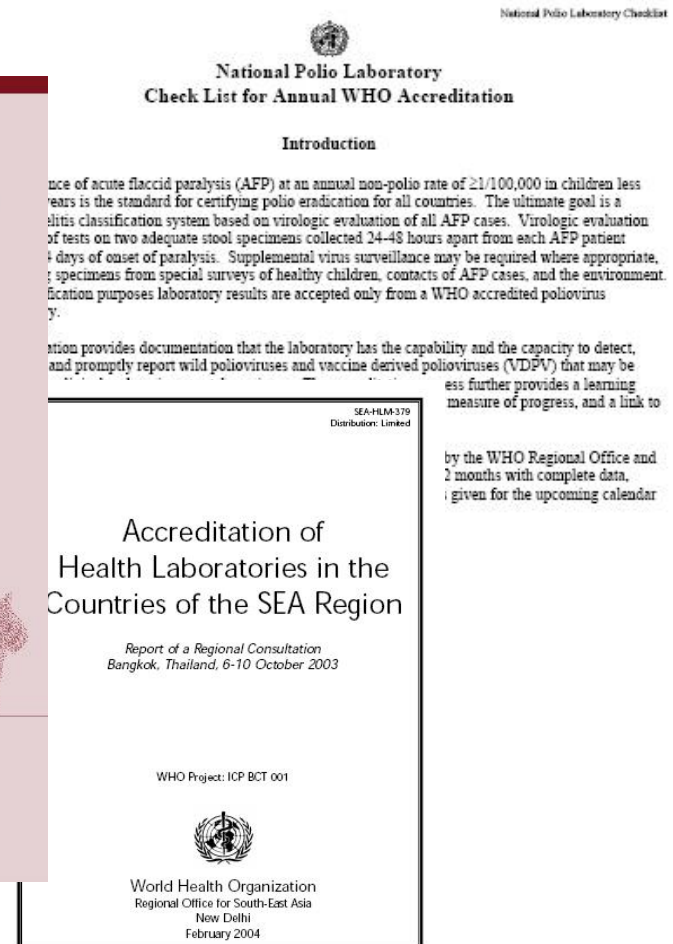
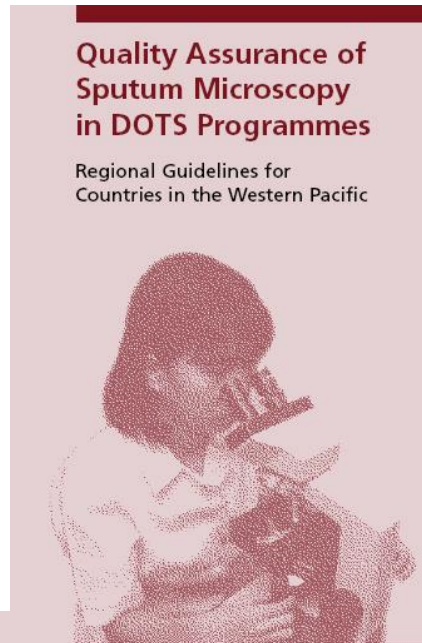
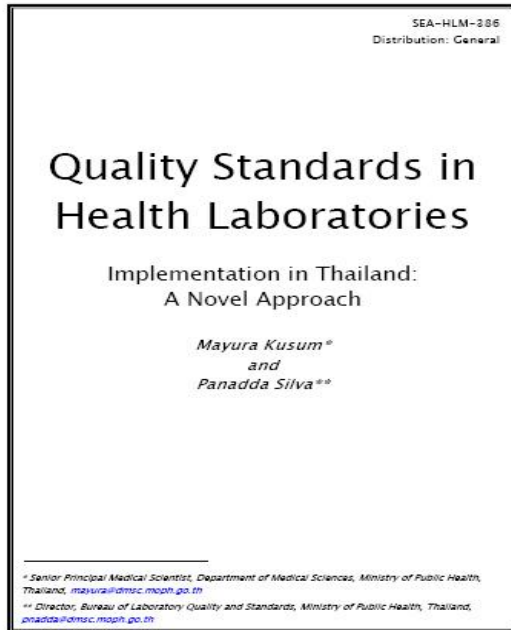
■ Стандарти для певних країн

- базуються на міжнародних стандартах
- адаптовані до культури й загальних умов країни

■ Вказівки

- доповнюють стандарти ISO спеціальними рекомендаціями для використання в лабораторіях
- можуть стосуватися конкретного виду тестування

Спеціальні й національні норми, стандарти та нормативно-правові документи

Визначення

- Сертифікація (ISO/IEC 17000)
  - Процедура надання письмового підтвердження з боку третьої сторони про те, що продукт, процес чи послуга відповідає певним вимогам.

- Акредитація (ISO 15189)
  - Процедура, за якою уповноважений орган надає формальне підтвердження тому, що орган чи особа достатньо компетентні для виконання певних завдань.

- Ліцензування (Wikipedia 2007)
  - Надання можливості займатися професійною діяльністю. Надає здебільшого місцевий орган влади, зазвичай, після демонстрації знань та вмінь.

Елементи процесу акредитації

- **Орган акредитації**
- **Стандарти**
- **Експерти з оцінювання**
- **Лабораторія**

Затверджені

На основі знань

**Органи
сертифікації
й
акредитації**

**На основі
стандартів**

**Компетентний
персонал**

Об'єктивні

Приклади: стандарти, які широко використовують

■ Стандарти сертифікації

- ISO 9001:2015
- ISO 14000

■ Стандарти акредитації

- ISO 17025
- ISO 15189
- Стандарти BOO3 про поліомієліт

■ Нормативно-правові документи

- Нормативно-правові документи CLIA (США)
- Французькі GBEA
- Нормативно-правові документи ООН про перевезення небезпечних вантажів

Зміст стандарту ISO 17025

для
підтвердження чи
затвердження
компетенцій

**Загальні вимоги
до компетентності**

відбір зразків
для тестового
калібрування

**Лабораторії
вимірювальні/
калібрувані**

**якість
адміністративних
технічних систем**

Не передбачає дотримання нормативно-правових вимог і вимог до безпеки в діяльності лабораторії

Зміст стандарту ISO 15189

На основі ISO
17025:1999
і
9001:2000

**Спеціальні вимоги
щодо
якості й компетентності
медичних
лабораторій**

для
підтвердження
чи
затвердження
компетентій

**технічні процеси з
управління якістю
в лабораторіях**

**якість
адміністративних
технічних систем**

Де ваша лабораторія?

Лабораторія

Довідкова
лабораторія

SOPs

ISO 9001

Інструкція з контролю над якістю

ISO 15189
ПОЛІОМІЄЛІТ
ВООЗ

SOPs

ISO 9001

Інструкція з контролю над якістю

Лабораторія

Відкриття сьогодні!

Ліцензування

Сертифікація

Акредитація

Процес акредитації

**нічого не робиться недбало
чи без обмірковування**

Умови акредитації

Консенсус

- загальна згода, відсутність кардинальних чи нездоланих заперечень

Нормативна частина

- необхідна й важлива частина стандарту
- застосовують слова «зобов'язані», «необхідно»

Інформативна частина

- інформація (часто — «примітка»), що може мати пояснювальний чи попереджувальний характер або пропонувати приклад

Умови акредитації

Відповідність

- виконання тексту й суті вимоги

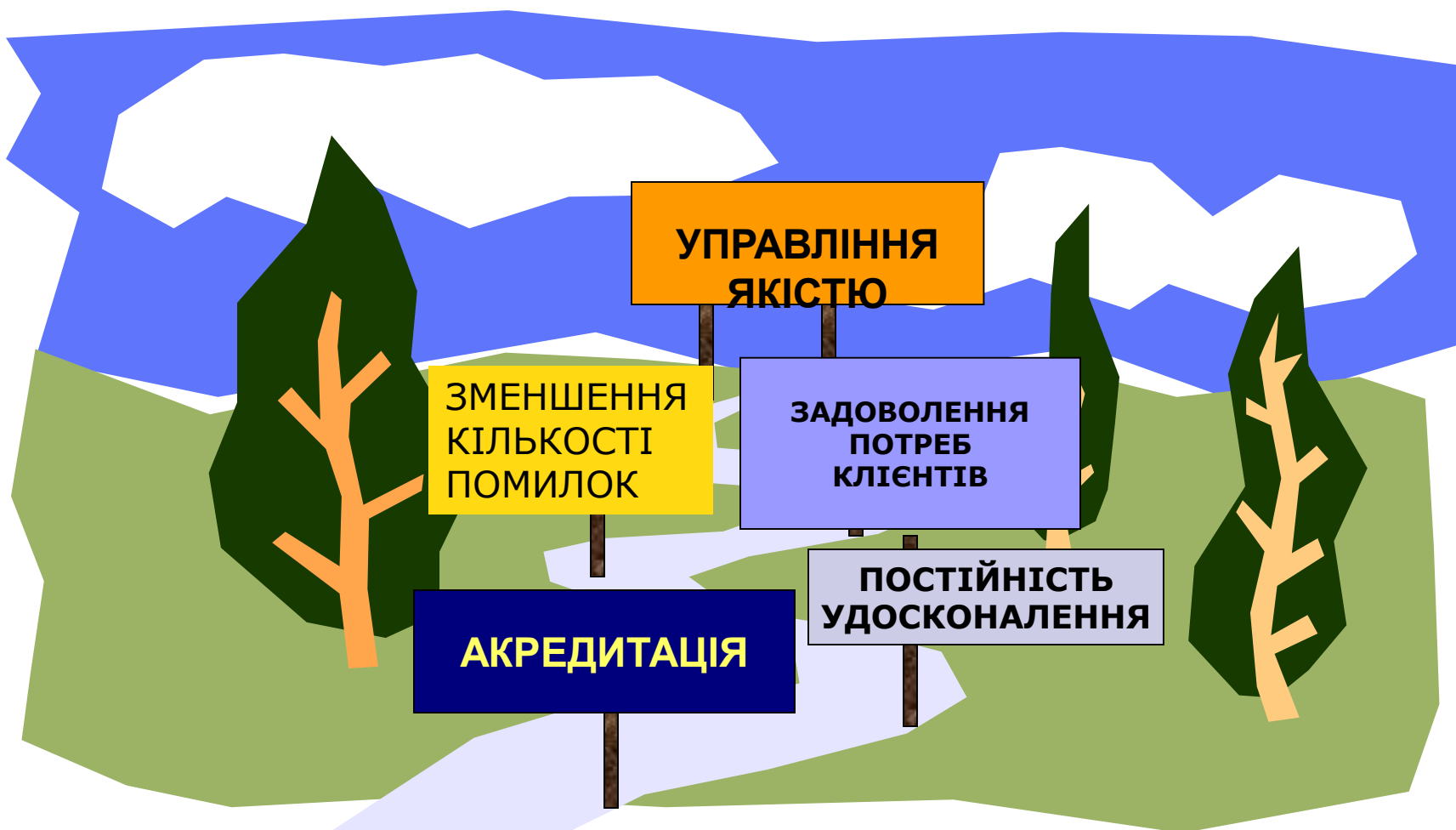
Невідповідність

- невиконання умов певного процесу, структури чи послуги
- можна класифікувати як суттєву (повну) чи незначну (часткову)

Затвердження відповідності

- затвердження шляхом огляду доказів

Акредитація не *гарантує* успіху,
це лише **перший крок** на шляху до якості

Результати акредитації

- вимірюється міцність й цілісність системи якості
- постійний моніторинг системи якості
- визнання зусиль

Акредитовані лабораторії зазвичай:

- **показують кращі результати кваліфікаційних випробувань**
- **мають налагоджену систему управління якістю**

Отримати акредитацію — це вже **ДОСЯГНЕННЯ**

**Підтвердити
акредитацію —
це звершення**

Підсумки

- У стандартах наведено вказівки, що становлять основу для якісної роботи. Їх розробляють організації.
- Акредитація й сертифікація — це процеси, що підтверджують дотримання лабораторією визначених стандартів.
- Активна програма управління якістю доводить, що лабораторія перебуває в постійному «стані готовності до акредитації».

Ключові тези

- Акредитація — це важливий крок на шляху до постійного покращення системи забезпечення якості.
- Отримати акредитацію — це вже досягнення; підтвердити акредитацію — це звершення.

Організація

Персонал

Обладнання

Закупівля
та
інвентаризація

Управління
процесом

Управління
інформацією

Документи
та
звіти

Управління
позаштатним
и ситуаціями

Оцінювання

Покращення
процесу

Обслуговування
замовників

Засоби
та
безпека

Питання?

Коментарі?